

RAPPORT

Landschappelijke Quicksan - Farmsum Oosterlaan

Landschappelijke Quicksan van
220kV/110/20kV-station Delfzijl
Weiwerd Farmsum Oosterlaan

Versie: 2.0

Status: Vrijgegeven

Datum: 11-09-2024

Kenmerk: X07--HS-RAP-24006392

Autorisatieblad

Landschappelijke Quicksan van 220kV/110kV-station Delfzijl Weiwerd Farmsum Oosterlaan

	Naam	Akkoord	Datum
Opgesteld door		✓	22-08-2024
Gecontroleerd door		✓	10-09-2024
Vrijgegeven door		✓	11-09-2024

Versiehistorie

Versie	Naam	Datum	Korte toelichting
V0.1		22-08-2024	Eerste Concept Landschap Quicksan
V0.2		26-08-2024	Aanpassing a.d.h.v. opmerkingen GvM en OD
V1.0		27-08-2024	Vrij te geven V1.0
V1.1		10-09-2024	Toelichting inpassingsmaatregelen uitgebreid
V2.0		10-09-2024	Vrij te geven V2.0

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Methodiek	4
2. Locatie	5
3. Ruimtelijke Opgave Hoogspanningsstation	7
4. Beschrijving van het gebied	9
4.1 Transitie van een landschap	9
4.2 Landschapstypologie	9
5. Ruimtelijk effecten en aanbevelingen	13
5.1 Locatie	13
5.2 Gebiedsvisie	15
Colofon	16

1. Inleiding

De landschappelijke impact van de plaatsing van twee nieuwe hoogspanningsstations (FSO220 en FSO110), inclusief de verbindingslijnen en -kabels, evenals het netbeheerder 20kV station, worden in deze Quicksan beschreven.

1.1 Methodiek

De Quicksan betreft een korte analyse van de kwaliteiten van het huidige landschap en de landschappelijk en ruimtelijke gevolgen, inclusief beeldkwaliteit, van de ontwikkeling van het gewenste hoogspanningsstation op de voorgenomen locatie en op haar omgeving.

De Quicksan richt zich op:

- Een beschrijving van de locatie.
- Een beschrijving van de voorgenomen opgave.
- Een inventarisatie van de bestaande waarden op basis van bureau-onderzoek en een locatiebezoek.
- Een inschatting van de ruimtelijke- en landschappelijke effecten die het hoogspanningsstation teweegbrengt op de gewenste locatie.
- Een aantal korte aanbevelingen voor de wijze waarop het station en haar infrastructuur zo ingepast kan worden dat het de huidige beeldkwaliteit niet onnodig negatief beïnvloedt en passend is in de context van de omgeving en haar gebiedsontwikkeling.
- Een aanbeveling voor de verdere gebiedsontwikkeling van dit in transitie zijnde buitengebied.

Om de ruimtelijke context goed te kunnen duiden heeft er op 2 juli 2024 een veldbezoek van de locatie en haar omgeving plaatsgevonden door een stedenbouwkundige en een landschapsarchitect van Movares.

2. Locatie

Tijdens het locatiebezoek en het bureauonderzoek zijn de volgende observaties gemaakt:

- De gekozen locatie bevindt zich aan de westzijde van een gebied met de bestemming industrie, waar zich grootschalige industriële activiteiten afspelen.
- Rondom het solarpark is een 2-3 meter hoog dijklichaam aanwezig.
- De locatie wordt begrensd door de N991 aan de westzijde die overgaat in de Oosterlaan.
- De N992 vormt de zuidgrens van de locatie, een brede grasberm met daarachter het genoemde dijklichaam.
- De oostelijke grens bestaat uit een windsingel met daarachter de chemische fabriek ESD SIC, een producent van silicium carbide.
- De noordzijde wordt begrensd door nieuwe bedrijventerreinen, die momenteel opgehoogd worden.
- Opvallend is dat het solarpark door het aangelegde dijklichaam vanaf de weg nauwelijks zichtbaar is.
- Bij het veldbezoek viel de vreemde geur op die in de lucht hangt nabij ESD SIC.

Op de kaart is duidelijk te zien dat de locatie als het ware een hoekpunt vormt tussen het westelijk gelegen oorspronkelijke open agrarische landschap van polders, sloten, akkerlandpercelen en bosjes afgewisseld door grasland en de grootschalige industriële bedrijvigheid die zich hier in de vorm van nieuwe industriegebiedsontwikkeling oostwaarts en noordwaarts aan het uitbreiden is (zie Figuur 3 en Figuur 4). Opvallend zijn de vele windturbines en hoogspanningsmasten (zie Figuur 1 en Figuur 2).

Figuur 1 - De N991 met bomenlaan met de beoogde locatie aan de rechterzijde

Figuur 2 - Vanuit de Westerlaan kijkend naar de locatie, opvallend is de netwerkstructuur van hoogspanningsmasten en windturbines.

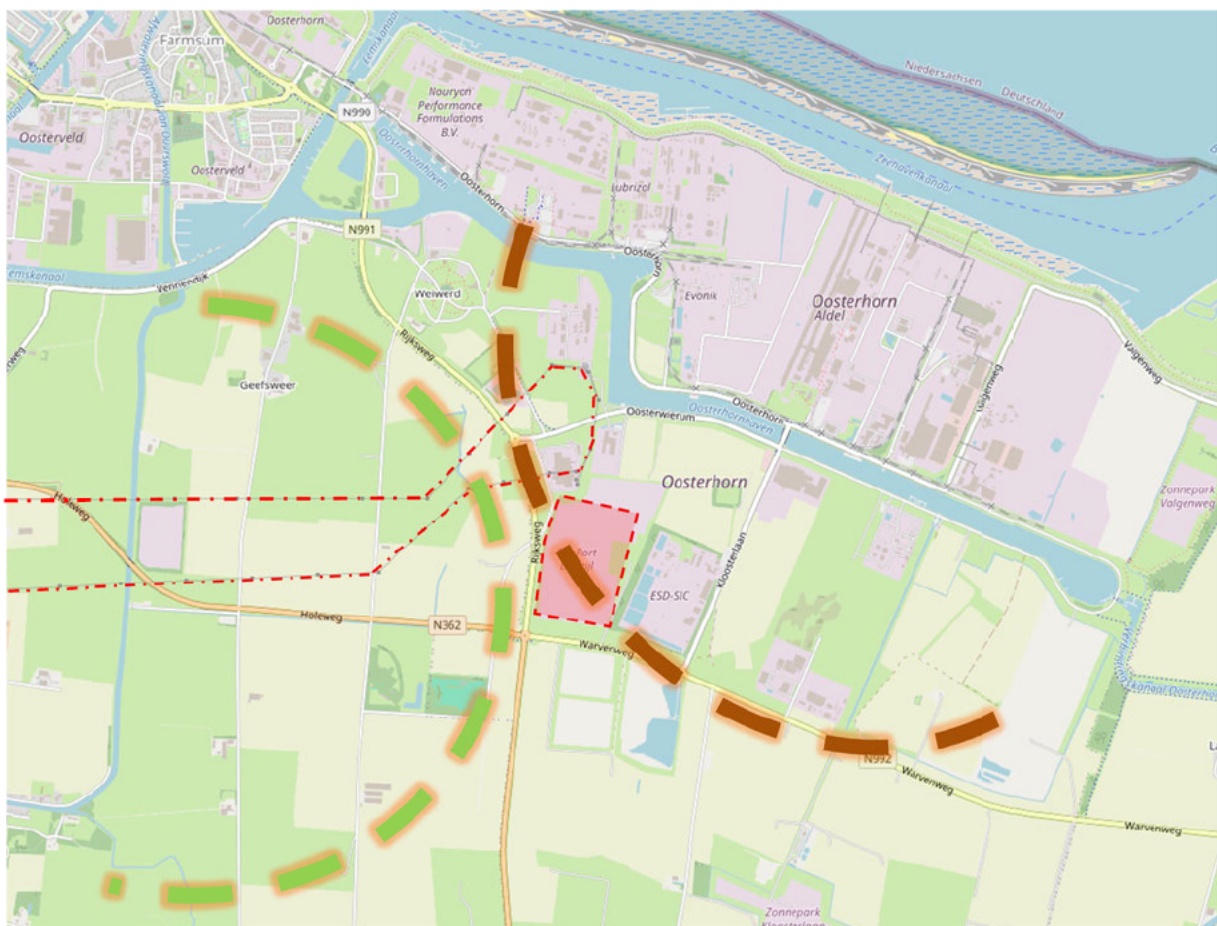
Figuur 3 - Projectlocatie Farmsum Oosterlaan

3. Ruimtelijke Opgave Hoogspanningsstation

De uitbreiding van het hoogspanningsstation betekent ruimtelijk gezien een grote verandering t.o.v. het huidige ruimtelijke beeld:

- De bestaande windmolen op de beoogde locatie, voorkomt dat er een compact 220/110/20kV-station gerealiseerd kan worden.
- Dit betekent dat de stations FSO110/20 en FSO220 los van elkaar, op verschillende plekken, op de beoogde locatie gebouwd moeten worden, zie ook Figuur 5.
- Het 220kV-gedeelte wordt voorzien in de zuidwesthoek van de locatie, en het 110/20kV-station in het noorden van de locatie.
- Het huidige 110 KV onderstation DZW110 ten noorden van de Oosterwiersumweg wordt geamoveerd.
- Om ruimte te maken voor de toekomstige stations zal het huidige zonnepark verplaatst worden naar het slibdepot ten zuiden van de Warvenweg.
- Ook zal er qua infrastructuur een verzwaring optreden, door de aanleg van extra hoogspanningsmasten en lijnen, die de N991 zullen kruisen.

Buiten deze feitelijke bouwopgave op het perceel van het Solarpark zijn er vooralsnog geen eisen vanuit ruimtelijke kwaliteit en of landschappelijke inpassing gedefinieerd.

Figuur 4 - De locatie vanuit de bestaande situatie en de hoogspanningslijnen (rood gestippeld) zullen verder uitgebreid worden met extra masten. Het perceel ligt op de grens van industriegebied-landelijke gebied.

Figuur 5 - Overzicht lijnverbindingen en mastverzueringen, bron EZK. In rood de conflictzones met de bestaande bomenlaan en de nieuw geplande hoogspanningslijnen.

Aandachtpunten:

- De kaart laat de extra mastverbindingen zien die noodzakelijk zijn, zie Figuur 5. Deze extra verbinding zal impact hebben op de bestaande waardevolle bomenlaan langs de N991. Deze bomenlaan zal ter plaatse van de oversteek van de N991 ruimte moeten maken voor de lijnverbindingen. Dit tast de ruimtelijke groene structuur van de bomenlaan aan.
- Ter hoogte van de N992 is er een aandachtspunt om de bestaande grondwal te handhaven en de uitbreiding binnen het perceel te laten plaatsvinden, teneinde de 'groene begeleiding' die nu bestaan uit een circa 75 meter brede grasberm en een grondwal als ruimtelijke structuur te kunnen handhaven.
- De verplaatsing van het zonnenveld naar het huidige slibdepot aan de Warvenweg levert een koppelkans op. Het slibdepot wordt efficiënt gebruikt. Door haar hoge ligging en de begrenzing door een klein dijklichaam is het visuele effect voor de weggebruiker van de Warvenweg, de N992, minimaal.

4. Beschrijving van het gebied

4.1 Transitie van een landschap

Om de locatie waar de voorgenomen uitbreiding komt goed te kunnen duiden gaat deze Quickscan kort in op de betekenis van de directe omgeving qua ontstaan, haar agrarische en handelsfuncties en de huidige transitie naar een energielandschap.

Belangrijk is om te beseffen dat Delfzijl en Farmsum onderdeel zijn van een industriële ontwikkeling die door uitbreiding van de havenfuncties geleid hebben tot een verandering van een agrarisch landschap naar een industrieelproductie- en energielandschap. Het kleinschalige karakter van de oorspronkelijke kavels is door een verbeterde waterhuishouding getransformeerd tot grote kavels met veel minder kavelsloten.

De ruimtelijke kwaliteit van een open agrarisch in cultuur gebracht landschap, hier en daar door wierden onderbroken, is rondom de locatie volledig veranderd in een landschap waar de openheid en het doorzicht nu gemarkeerd wordt door een bovengrondse infrastructuur van windturbines en hoogspanningsmasten. Deze zijn nodig om ondermeer de energie vragende industrie van stroom te kunnen voorzien.

De ruimtelijke kwaliteit, gekoppeld aan de kenmerken van de herkenbaarheid van het aanwezige landschapstype is hier op dit moment grotendeels verdwenen en verwordt tot een meer anoniem grootschalig landschap met een sterk industrieel karakter. Afhankelijk van hoe omgegaan wordt met het nog aanwezige landschappelijke karakter kan het een gebied worden met een eigen nieuwe identiteit, gelardeerd door een sterke nog te ontwikkelen landschappelijke en bijvoorbeeld natuurlijke structuur die een tegenwicht biedt aan het infrastructurele bovengrondse netwerk of kan het verworden tot een anoniem productielandschap, waar geen kwaliteitskenmerken meer in prevaleren.

Niet onopgemerkt mag hier blijven de geschiedenis van de Weiwerd, een grotendeels afgebroken radiair wierdedorp, wat op enkele kilometers van de locatie ligt en een tijdslijn laat zien die tot voor onze jaartelling doorgaat. Een monumentaal onderdeel van de geschiedenis van deze streek, waard om behouden en hergebruikt te worden.

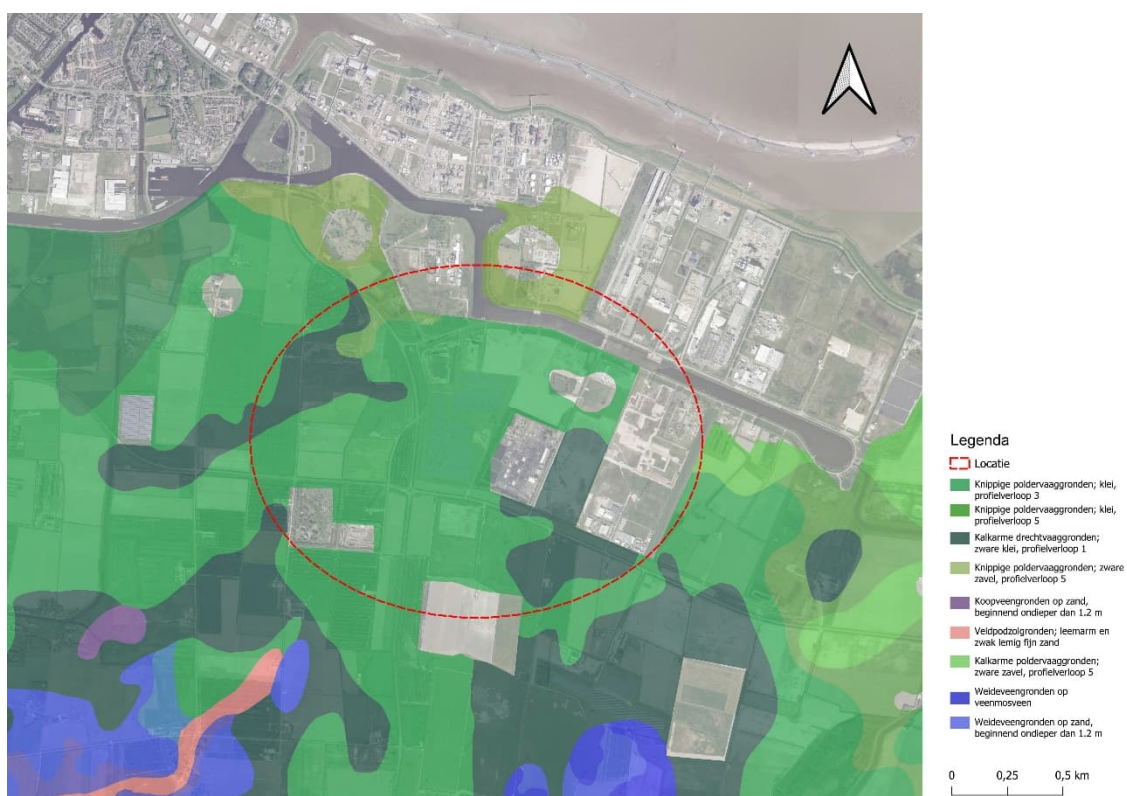
4.2 Landschapstypologie

Het klei-op-veen-ontginningsgebied (zeeklei) met grasland, akkers en verspreide bebouwing vormt in hoofdlijnen de karakteristiek van dit gebied. De openheid, de enkele bosjes en de relatief jonge lanen geven de bezoeker het gevoel van een zeer grootschalig landschap. Dit wordt versterkt door de veelal lineaire wegenstructuur en het uitzicht vanaf de weg op het omringende open landschap. De her en der verspreid liggende grootschalige zonnevelden zorgen voor contrast qua beleving en beeldkwaliteit.

De 'oostelijke hoek' bestaat uit een stedelijk-industriële zone rond Delfzijl en Appingedam. Het hele gebied is archeologisch zeer waardevol vanwege een groot aantal beschermde wierden, klooster- en borgterreinen. Het industriële karakter domineert en heeft door de vestiging van zware industrie voor een metamorfose gezorgd: een industrieel bedrijventerrein met grootschalig bebouwing, nieuwe brede wegen, gescheiden fietspaden en opslaglocaties.

Figuur 6 - Zeekleigebied

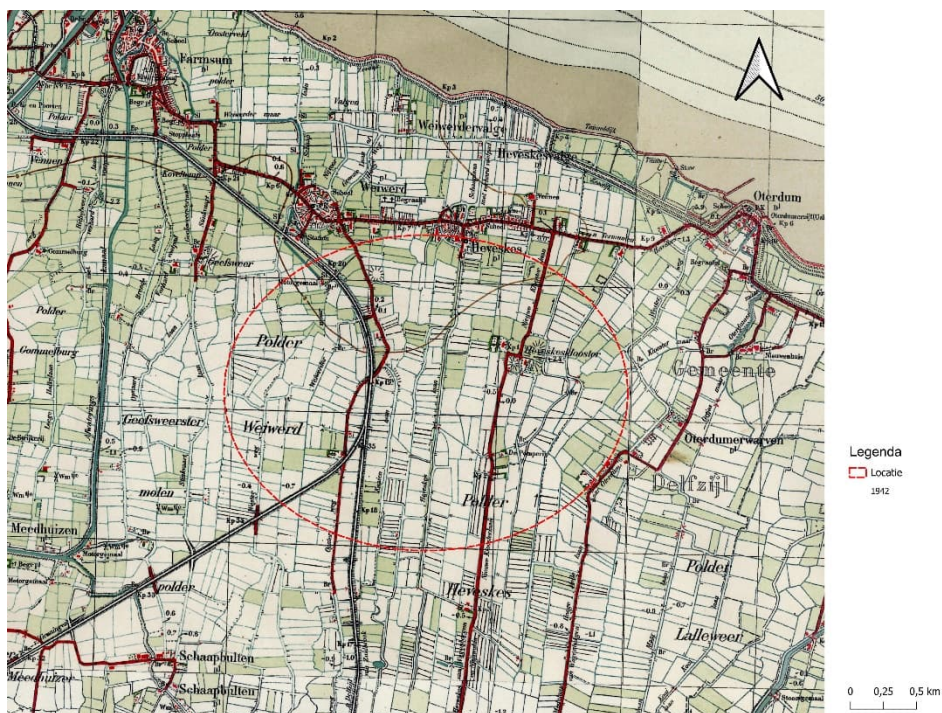
Figuur 7 - Poldervaaggronden, typisch voor dit gebied

Figuur 8 - Opvallend is de laanbeplanting langs de hoofdwegen die structuur en maat aan het landschap geven

Figuur 10 - Laanbeplanting langs de N991

Figuur 11- 1942 kleinschalige verkavelingsstructuur

Figuur 12 - Huidige situatie, grootschalig landschap

5. Ruimtelijk effecten en aanbevelingen

Op basis van de voorgenomen ingrepen leidt deze Quicksan tot de volgende conclusies/aanbevelingen:

5.1 Locatie

1. De bestaande bermen langs de N991 en N992 bestaan uit een forse groenstructuur opgebouwd uit brede bermen tot circa 75 meter en zijn beiden begeleid door een laanbeplanting. Langs de N992 is deze pas recent aangeplant. Deze laanstructuren zijn waardevol en geven schaal en maat aan dit landschap op deze plek.
2. De uitbreiding van de hoogspanningsmasten betekent hoogstwaarschijnlijk dat de bestaande laanstructuur langs de N991 doorbroken gaat worden, ofwel dat er bomen weggehaald gaan worden. Nader onderzocht kan worden op welke wijze de structuur van bomen en opgaande beplanting hier op een andere wijze versterkt kan worden ter compensatie. Bijvoorbeeld door de percelen ten westen van de N991 bij de landschappelijke inrichting te betrekken en om te vormen tot een robuuste groenstructuur. Denk hierbij aan een nieuw in te planten bomenweides of een nieuw bosje van bijvoorbeeld 2000m². Het bosje van 2000 m² zal bijdragen aan de versterking van de biodiversiteit van dit gebied, iets wat ook de gemeente belangrijk vindt. Als onderdeel van dit plan zouden er natuurlijk een aantal zichtlijnen van circa 50 meter breed vanaf de weg in het ontwerp voor het bosje meegenomen kunnen worden.
3. Ook zou op de bestaande grondwal een struweelaanplant aangelegd kunnen worden, waardoor het zicht op het station door groen onderbroken wordt. De inpassing zou dan verder geoptimaliseerd kunnen worden door het dijklichaam van een gemengde heesterbeplanting te voorzien. Bijvoorbeeld meidoorn, spaanse aak, krenteboompje en Japanse bottelroos, die op het dijklichaam aangeplant zouden kunnen worden. De maximale hoogte zou dan circa 5.00 m. bedragen en een mooie groene omlijsting gaan vormen.

Figuur 13 Grondwal zou ter plaatste beplant kunnen worden waardoor het zicht op het station wordt verminderd en de biodiversiteit wordt versterkt. (visualisatie TenneT)

4. Het snijpunt van de N991 en N992 is overzichtelijk en kent een brede berm. Aandachtspunt is op welke wijze de nieuwe stations (FSO220 en FSO110) kunnen bijdragen aan het instandhouden van deze overzichtelijke groene bermstructuur. Hiermee wordt ook de aangelegde dijkstructuur bedoelt. Er ligt hier een kans om het station zo binnen het solarpark perceel in te passen dat deze een zo min mogelijke ruimtelijke uitstraling heeft op het verkeersknooppunt van de N991 en N992.
5. Indien er extra ruimte binnen het huidige solarpark perceel vrij komt biedt dat een uitgelezen kans om hier een robuuste groenstructuur in de vorm van een bomenweide te ontwikkelen die een tegenwicht biedt aan de omringende openheid en het station een goede ruimtelijke robuuste inpassing in het landschap geeft.

6. De ontsluiting is aandachtspunt in de nabijheid van de rotonde. Mogelijk kan de bestaande ontsluitingsweg, bij het huidige station, verlengd worden binnen de perceelsgrenzen zodat de rotonde en haar bermen haar groene structuur blijven behouden.

Figuur 14 Groene visuele rand in de vorm van een dijklichaam rondom het huidige solarveld.

5.2 Gebiedsvisie

- In groter verband ligt er in dit gebied een uitdaging om dit nieuwe energie en industrie landschap een meer eigen karakter en identiteit te geven. Momenteel bestaat de identiteit aan een goede wegenstructuur, maar ontbreekt het aan een goede landschappelijke inpassing die een nieuw hoofdstuk aan de ontwikkeling van dit gebied kan gaan toevoegen.
- Kernwoorden hierbij zijn robuustheid, groene structuren, onverwachte natuurparels, goede fietsverbindingen, nieuwe besloten en open ruimtes en een evenwicht creëren tussen industrielandchap en groene tegendraadse en onverwachte plekken.

Denk hierbij aan bijvoorbeeld de Tetraeder in Bottrop, waarbij een industrieel landschap en een recreatielandchap een twee-eenheid zijn gaan vormen.

Colofon

OPDRACHTGEVER	TenneT TSO B.V. Postbus 428 6800 AK Arnhem Nederland
UITGAVE	Movares Europe B.V. Daalseplein 100 Postbus 2855 3500 GWW Utrecht
TELEFOON	[REDACTED]
ONDERTEKENAAR	[REDACTED] [REDACTED]
PROJECTNUMMER	M0005949
KENMERK	X07--HS-RAP-24006392

© 2024, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

 Movares samen werkt het